

Nr 396.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om förlängning av lagen med vissa föreskrifter i fråga om val under våren 1919 av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän av den 25 februari 1919 m. m.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 54.)

Till Konungen.

Inom riksdagen hava väckts ett flertal motioner angående ändring av gällande bestämmelser om kommunala val, vari hemställes

dels »att riksdagen måtte för sin del antaga sådana ändringar i vederbörliga förordningar, att de bestämmelser, som återfinnas i 1—8 och 11 §§ i lagen den 25 februari 1919 med vissa föreskrifter i fråga om val under våren 1919 av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän, bliva gällande vid kommande val i landskommun av kommunalfullmäktige eller landstingsmän»;

dels »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådana tillägg och förändringar i förordningen om kommunalstyrelse på landet, varigenom föreskrifterna i lagen av den 25 februari 1919 angående val under våren 1919 av kommunal- och stads-

fullmäktige samt av landstingsmän i tillämpliga delar måtte äga fortsatt giltighet i fråga om val av kommunalfullmäktige»;

dels »att riksdagen måtte antaga sådana bestämmelser, att ovan nämnda provisoriska lag i tillämpliga delar må äga fortsatt giltighet tills vidare i fråga om val av kommunalfullmäktige»;

dels »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådana tillägg och förändringar i förordningen om landsting, varigenom föreskrifterna i ovan nämnda provisoriska lag i tillämpliga delar måtte äga fortsatt giltighet i fråga om val av landstingsmän»;

dels »att riksdagen måtte antaga sådana bestämmelser, att ovan nämnda provisoriska lag i tillämpliga delar må äga fortsatt giltighet tills vidare i fråga om val av landstingsmän».

I förevarande motioner föreslås sålunda dels prolongation tillsvidare i tillämpliga delar av den vid 1919 års lagtima riksdag antagna lagen för val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän under våren 1919, dels påyrkas begäran hos Kungl. Maj:t om utredning och förslag till sådana bestämmelser i förordningen om kommunalstyrelse på landet och i landstingsförordningen, att 1919 års nämnda lag måtte i tillämpliga delar erhålla fortsatt giltighet.

De bestämmelser i 1919 års provisoriska vallag, åt vilka fortsatt giltighet skulle kunna beredas, äro givetvis de, vilka möjliggöra upprättandet av flera röstupptagningsställen i en valkrets eller ett valdistrikt samt valets fördelande på två, eventuellt tre valdagar. Dessa bestämmelser, vilka tillkommo i anledning av de särskilda omständigheterna vid 1919 års vårval, hava, efter vad riksdagen har sig bekant, och enligt vad av föreliggande motioner framgår, verkat på ett tillfredsställande sätt och vunnit allmänt erkännande inom de kommuner, vari de tillämpats. Då det underlättande av de kommunala valen, som genom dessa bestämmelser provisoriskt åvägabragtes, givetvis även för framtiden kan vara av värde, och då några olägenheter på grund av dessa stadganden icke synas hava förekommit, tala onekligen starka skäl för en prolongation av desamma. Visserligen är härvid att märka, att de förändringar av bestämmelserna om kommunala val, som i Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 286 föreslagits och av riksdagen antagits, synas ägnade att underlätta dessa val och att sålunda i vissa hänseenden ersätta de särskilda bestämmelserna i 1919 års provisoriska vallag; särskilt torde den obligatoriska valdistriktsindelningen i landskommuner med över 3,000 invånare i hög grad komma att verka i denna riktning. Emellertid kan denna valdistriktsindelning givetvis icke hinna genomföras till höstens val. Under sådana

förhållanden anser riksdagen det väl motiverat att besluta en prolongation av 1919 års provisoriska vallag i tillämpliga delar till den 1 juli 1921. Först sedan därigenom en mera vidsträckt erfarenhet av dessa bestämmelsers verkningar såväl som av betydelsen av de av riksdagen i anledning av propositionen nr 286 antagna bestämmelserna vunnits, anser riksdagen frågan om en eventuell utredning rörande de i 1919 års provisoriska vallag inryckta särskilda bestämmelsernas inarbetande i kommunallagarna böra upptagas till prövning. Riksdagen antager alltså för närvarande en ny provisorisk lag, vilken utgör en prolongation i tillämpliga delar av 1919 års vårvallag; de ändringar, som vidtagits, äro betingade av de författningsändringar, som innefattas i riksdagens skrivelse nr 392.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen för sin del antagit följande

Lag

med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän.

Härigenom förordnas, att följande skall såsom tillägg till gällande bestämmelser, utan hinder av vad lag eller författning innehåller däremot stridande lända till efterrättelse.

1 §.

Val av kommunalfullmäktige skall i kommun, vars invånarantal överstiger 3,000, med de i 3 och 4 §§ angivna undantag utsättas att äga rum å två på varandra följande dagar, av vilka den ena skall vara en söndag.

I sådan kommun varde ock med nyss angivna undantag val för utseende av landstingsmän utsatt att äga rum, förutom å den i § 5 mom. 2 c) i förordningen om landsting den 21 mars 1862 äsyftade dag, jämväl å dagen närmast efter eller, efter vederbörande valförrättares beprövande, närmast före sagda dag.

Är för val, varom ovan sagts, kommun indelad i särskilda valdistrikt, skola stadgandena i denna paragraf i stället äga tillämpning å varje särskilt valdistrikt, vars invånarantal överstiger 3,000.

Föreskrifterna i denna paragraf hava icke, i annat fall än som i 8 § sägs, avseende å köping, som bildar egen kommun.

2 §.

I fall, som i 1 § avses, skall valförrättningen äga rum å vanligt ställe. Endera förrättningsdagen må valet dock äga rum å tillgänglig lokal inom annan del av kommunen eller distriktet, därest valförrättaren med hänsyn till samfärdsförhållandena eller andra orsaker inom kommun eller distrikt prövar detta erforderligt.

3 §.

Utsätter valförrättaren valförrättning att äga rum å annan lokal än den sedvanliga, äge han jämväl, där förhållandena så påkalla, förordna, att valförrättning å lokal, som senare användes, icke skall taga sin början förrän å andra dagen efter nästföregående förrättningsdag, dock att endera förrättningsdagen, på sätt i 1 § första stycket stadgas, skall vara en söndag. Tager val av landstingsmän på grund av stadgandet i 1 § andra stycket sin början den 24 mars, skall det fortsättas den 25 mars.

4 §.

Där synnerliga skäl därtill äro, må beträffande kommun, eller distrikt, som i 1 § avses, valförrättaren utsätta valförrättningen att äga rum jämväl å en påföljande tredje förrättningsdag å tillgänglig lokal inom sådan del av kommunen eller distriktet, där förrättning icke å första eller andra förrättningsdagen skall hållas.

Utsättes valet jämlikt denna paragraf att äga rum jämväl å en tredje förrättningsdag, äga föreskrifterna i 3 § tillämpning.

5 §.

Valman vare oförhindrad att avgiva sin röst vilken av de för valet utsatta förrättningsdagar han helst önskar å den för denna dag bestämda lokalen.

6 §.

I den kungörelse, som angående valförrättningen utfärdas, skall tydligt angivas, vilka dagar förrättningen skall hållas samt å vilken lokal förrättningen skall för varje särskild förrättningsdag äga rum. I kungörelsen skall ock meddelas innehållet av 5 § av denna lag.

7 §.

Vad i gällande lag föreskrives om de tider på dagen, under vilka valförrättning, som ovan omförmälts, skall minst fortgå, skall äga tillämpning med avseende å var och en av de dagar, å vilka enligt 1—4 §§ förrättning, som där avses, kommer att äga rum.

Å var särskild valdag skola, sedan valmännen avlämnat sina röster, valkuverten uttagas ur valurnorna och öppnade räknas. Sedan därefter i det protokoll, som skall vid förrättningen föras, antecknats antalet valkuvert, inläggas dessa i ett hållfast omslag, som omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill. De sålunda åsatta sigillen skola jämväl i protokollet avtryckas.

Sedan valprotokollet för dagen upplästs och dess riktighet bekräftats av ordföranden och två av de närvarande, avslutas förrättningen för dagen.

För varje förrättningsdag insände ordföranden ofördröjligen till vederbörande myndighet omslaget med valkuverten.

Samtidigt med valkuverten för sista förrättningsdagen insände han samtliga protokoll för valet.

Varje försändelse skall, om allmänna posten därvid anlitas, assureras.

8 §.

På vederbörande valförrättare ankomme att förordna, huruvida den ovan i 1 § stadgade utsträckning av tiden för valförrättning skall äga rum vid val av kommunalfullmäktige eller landstingsmän i köping, som bildar egen kommun, samt i sådan landskommun eller valdistrikt av landskommun, som icke uppnått ett invånarantal av 3,000.

Finnes sådan utsträckning böra äga rum, skall i tillämpliga delar gälla vad ovan i 2, 3, 5, 6 och 7 §§ stadgas.

Vid val av municipalfullmäktige äge vederbörande valförrättare förordna, att den i 1 § stadgade utsträckning av valet skall äga rum, och gälla i sådant fall i tillämpliga delar vad ovan i 5, 6 och 7 §§ föreskrives.

9 §.

Vid val av stadsfullmäktige eller av landstingsmän i stad äge magistraten eller, där magistrat icke finnes, den för staden särskilt tillsatta styrelse förordna, att valet samtidigt skall äga rum å flera lokaler, avsedda för särskilda delar av staden eller av valkrets i staden.

Magistrat och stadsstyrelse äge även befogenhet att utsträcka val, som i denna paragraf avses, att hållas under två på varandra följande dagar. Förordnar magistraten eller stadsstyrelsen om sådan utsträckning av val, gälla i tillämpliga delar vad ovan i 5 och 6 §§ samt i 7 § första stycket stadgas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920 och gäller till den 1 juli 1921.

Stockholm den 15 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.
